

ФРЕЙМ ДИВАЦТВО ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ОПОВІДАННЯ ОЛЬГИ ТОКАРЧУК «ЗЕЛЕНІ ДІТИ»

Рогальська-Якубова І. І.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри лінгвістичної підготовки
Одеська національна академія зв'язку імені О. С. Попова
вул. Ковальська, 1, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-7975-7801
iiryia@ukr.net*

Чепелюк Н. І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри лінгвістичної підготовки
Одеська національна академія зв'язку імені О. С. Попова
вул. Ковальська, 1, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-6822-9691
natalach@gmail.com*

Ключові слова: *фреймовий
аналіз, слот, термінал,
перцептивна ситуація,
картина світу, ментальність.*

Стаття присвячена моделюванню фрейму дивацтво, що виступає концептуальною основою оповідання польської письменниці Ольги Токарчук «Зелені діти». Метод фреймового аналізу доречно застосовувати для дослідження перцептивної ситуації. Фрейм має ієрархічну структуру: верхні слоти містять загальні ознаки, справедливі в будь-якій типовій ситуації, а нижні рівні – термінали – заповнюються в конкретних умовах, що можуть залежати від культури народу, ментальності, індивідуальних рис, смаків, професії людини. У фреймі дивацтво можна виділити верхні слоти з такою інформацією: суб'єкт, дія, мотив, результат, інструмент, об'єкт, оцінка, час, простір. Прототиповим суб'єктом є особа, що поводить не так, як усі, через змінений стан психіки, розумові вади чи переваги тощо. Але нараторові досліджуваного оповідання дивними здавалися поляки через їхній зовнішній вигляд, одяг, а зелені діти здивували всіх кольором своєї шкіри. Слоти дія та мотив ключові в структурі досліджуваного фрейму. Якщо в російській картині світу дивак намагається привернути увагу, вразити, виділитися, в англійській – просто отримує задоволення від того, чим займається, не зважаючи на інших, то дії зелених дітей були розцінені як дивні через те, що вони поводитися відповідно до незрозумілих полякам традицій свого народу. Результатом дивної поведінки часто виступає бажання оточення змусити поводитися традиційно, іноді дивака карають люди чи доля. Слот інструмент не часто отримує суттєве заповнення, оскільки засоби не відіграють ключової ролі, увагу привертає сама дія. Дивацька поведінка, як правило, не покликана завдавати шкоди іншим об'єктам комунікації, іноді це може бути допомога. Оцінюють дивні вчинки спостерігачі по-різному – від здивування до засудження. Часто нетипова поведінка викликає подив, що в російській та українській ментальності поєднується зі страхом, і дія заслуговує на осуд, тоді як англійці вважають дивацтва просто кумедними. Героїв оповідання теж лякали ті вчинки зелених дітей, які не піддавалися логічному поясненню. Час може дивувати лише нагромадженням подій, як-от війна на чотири фронти. Місце видається дивним, якщо відрізняється від прийнятого у власній культурі.

**FRAME BIZARRENES AS A CONCEPTUAL BASIS
OF OLGA TOKARCHUK'S STORY "GREEN CHILDREN"**

Rohalska-Yakubova I. I.

*Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor at the Department of Language Training
O. S. Popov Odessa National Academy of Telecommunications
Kovalska str., 1, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7975-7801
iirya@ukr.net*

Chepelyuk N. I.

*Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Language Training
O. S. Popov Odessa National Academy of Telecommunications
Kovalska str., 1, Odesa, Ukraine, 65020
orcid.org/0000-0002-6822-9691
natalach@gmail.com*

Key words: *frame analysis, slot, terminal, perceptual situation, world picture, mentality.*

The article is devoted to the modeling of the bizarreness frame, which is the conceptual basis of the story of the Polish writer Olga Tokarchuk "Green Children". The method of frame analysis is appropriate to use to study the perceptual situation. The frame has a hierarchical structure: the upper slots contain general features that are valid in any typical situation, and the lower levels – terminals – are filled in specific conditions, which may depend on the culture of the people, mentality, individual traits, tastes, profession. In the bizarre frame, you can select the upper slots with the following information: subject, action, motive, result, tool, object, evaluation, time, space. The prototype subject is a person who behaves differently than everyone else due to a changed state of mind, mental disabilities or advantages, and so on. However, the narrator of the story under study found the Poles strange because of their appearance and clothes, and the green children surprised everyone with the color of their skin. Action and motive slots are key ones in the structure of the studied frame. If in the Russian picture of the world the eccentric tries to attract attention, impress, stand out, in English – just enjoys what he does, despite others, the actions of green children were seen as strange because they behaved in accordance with incomprehensible traditions of Poles of his people. The result of strange behavior is often the desire to force others to behave traditionally, sometimes the eccentricity is punished by people or fate. The slot tool does not often receive significant filling, because the tools do not play a key role, the action itself attracts attention. Bizarre behavior is usually not intended to harm other objects of communication, sometimes it can be helpful. Observers evaluate strange actions in different ways – from surprise to condemnation. Often atypical behavior is surprising, that in the Russian and Ukrainian mentality is combined with fear, and the action deserves condemnation, while the British consider oddities just funny. The heroes of the story were also frightened by the actions of the green children, which could not be logically explained. Time can surprise only with the accumulation of events, such as the war on four fronts. The place seems strange if it differs from what is accepted in one's own culture.

Постановка проблеми. У вітчизняній когнітивній лінгвістиці вже кілька десятиліть науковці використовують фреймовий аналіз, здебільшого для моделювання перцептивної ситуації. В основі теорії фреймів лежить гіпотеза, відповідно до якої знання про світ складаються зі структурних осередків, тобто утворюються з певних сценаріїв із фіксованим набором стереотипних ситуацій [1, с. 96]. Основоположник теорії М. Мінський фреймом назвав один зі способів подання стереотипної ситуації, який відбиває найхарактерніші, основні моменти низки близьких ситуацій, що належать до одного класу. Схематично фрейм представлений М. Мінським у вигляді мережі, що складається з вузлів і зв'язків між ними. Вузол / слот – певне поняття, яке може бути заданим або не заданим в явному вигляді. Незаповнені / не задані вузли називаються терміналами / осередками. Вузли верхніх рівнів містять загальні ознаки, завжди справедливі для певної ситуації [2, с. 7–8].

Моделювання верхніх вузлів фрейму перцептивної ситуації було здійснено в роботі Н.Ю. Шнякіної. Науковець пропонує виокремити такі слоти: суб'єкт, об'єкт, пізнавальна дія, інструмент, результат, простір, час [3]. Такі категоріальні компоненти є основними семантичними ролями й обставинами, що вербалізуються автором мовного повідомлення в процесі опису ситуативного знання та можуть бути виявлені в процесі фреймового аналізу, націленого на визначення набору верхніх вузлів [4, с. 213]. Подібним, з деякими відмінностями, є результат виділення основних елементів інваріантного фрейму вчинку в Л.О. Бушуєвої; за її теорією, всі вчинки мають такий набір слотів: мотив / мета, дія, агент, об'єкт, оцінка, результат [5, с. 3]. Проявляються вони в кожному конкретному випадку більшою чи меншою мірою. У разі аналізу вчинку «дивацтво» у фокусі опиняються такі елементи, як «агент» (прототиповий агент: відрізняється від інших; людина, схильна до нестандартних дій); «Дія» (прототипова дія: незвичайна, несподівана, незрозуміла); «Оцінка» (прототипова оцінка: ненормативна дія). Менш конкретизованими компонентами є «об'єкт», «мотив», «результат» вчинку [5, с. 7]. Дослідження здійснювалися на матеріалі російської, англійської та німецької мов.

Нижні слоти фрейму містять факультативну інформацію – специфічні риси, які реалізуються в конкретній ситуації або уточнення стосовно певного факту дійсності [6, с. 140]. Вузли нижніх рівнів здебільшого не заповнені своїми завданнями, а забезпечені завданнями-відсутностями (заздалегідь заготовлені знання / відомості про деталі) й отримують конкретне наповнення в процесі пристосування фрейму до певної ситуації [2, с. 8]. У нижніх слотах можуть бути наявними

національно-культурні компоненти, в яких закріплені особливості тієї чи іншої лінгвокультури [1, с. 96], а може навіть міститися цілком індивідуальна інформація.

Моделювання верхніх і частково нижніх слотів фрейму *дивацтво* на матеріалі польської мови з проведенням аналогій в українській, російській і англійській мовах науковцями не здійснювалося, тому може бути виконане в статті.

Мета й завдання статті: проаналізувавши концептосферу оповідання О. Токарчук «Зелені діти», здійснити спробу моделювання фрейму *дивацтво*, порівняти ключові слоти фрейму польської лінгвоментальності з відповідними фрагментами української, російської та англійської картин світу.

Предмет та об'єкт дослідження. За допомогою фреймового й концептуального аналізів у статті досліджуються основні слоти фрейму *дивацтво*, вибудованого на матеріалі твору Ольги Токарчук.

Вклад основного матеріалу дослідження. Лауреатка Нобелівської премії 2018 року, польська письменниця Ольга Токарчук називає свою збірку «*Opowiadania bizarne*» («Дивацькі оповідання»), водночас лексема *bizarre* – французького походження, перекладається як «дивний, а до того ж смішний, незвичайний». Авторка зазначає, що її твори непередбачувані, дивні, гарні, але також викликають почуття страху. Концептуальною основою всіх десяти оповідань є спроба експлікації відчуття дивацтва. Звідки воно з'являється, чи є воно рисою, притаманною сучасному світу чи окремій людині? Ці питання, порушені письменницею, залишаються риторичними, конкретних оцінних авторських суджень, характерних для стандартних слотів фрейму *дивацтво*, в жодному з творів немає.

Часопростір аналізованого оповідання, що має повну назву «Зелені діти, або опис дивних подій на Волині, представлений медиком Його Королівської Величності Яна Казимира – Вільямом Девіссоном», дає змогу віднести його до категорії історичних, оскільки локалізація подій весни – літа 1656 року на Волині є цілком реалістичною. Це час війни Польщі зі Швецією, з одного боку, й Російською Імперією, – з іншого, коли частина території ще лежала в руїнах після татарських пожеж, а мешканці Волині й Львівщини, не бажаючи коритися королю, влаштовували повстання та невеликі набіги.

Наратором оповідання виступає шотландець, ботанік і лікар, який тривалий час працював у Франції та призвичаївся до неї настільки, що майже став носієм французької картини світу. Він сприймає поведінку, звичай поляків і волинян крізь призму свого світогляду, своїх уявлень про норму й

відхилення. У свідомості кожної людини в межах власної культури створюється міцна ілюзія свого бачення світу, способу життя, менталітету як єдино можливого й, головне, єдино прийняттого [7, с. 34]. Дивацтво для оповідача – це ті події, явища, поведінка, що викликають у нього подив, непорозуміння. Не всі епізоди будуть здаватися дивними місцевим мешканцям, носіям іншої картини світу, бо ментальність лежить в основі культурних відмінностей, які стають фактором міжкультурного непорозуміння та навіть причиною конфліктів, визначають уявлення суб'єкта культури про щастя та сенс життя, про добро й зло, обов'язок і відповідальність [8, с. 1], норму й дивацтво. Отже, можна говорити про моделювання двох фреймів, в яких верхні слоти мають однакове загальнолюдське наповнення, а нижні містять факультативну, національно залежну інформацію.

Оповідачеві твору «Зелені діти» дивними здавалися: зовнішній вигляд, дії та поведінка людей, їхні вірування та звичаї, що виступають ключовим мотивом незвичної поведінки, непередбачуваний результат, наявний у деяких ситуаціях, об'єкт дії, навіть сама місцевість і час війни на чотирьох фронтах викликали в шотландця подив. Чітко вираженої позитивної чи негативної оцінки наратор не дає, зосереджуючись на враженнях, відчутті подиву. Отже, верхні слоти фрейму *дивацтво* містять таку інформацію: суб'єкт, дія, мотив, результат, інструмент, об'єкт, оцінка, час, простір. У межах слоту *дія* можна виокремити ще спосіб дії, а в ключовому слоті *суб'єкт* виділити елементи – ознака, кількість, якість.

З боку оповідача Вільяма Девіссона, слот *суб'єкт* фрейму *дивацтво* заповнений фактами, що стосуються зовнішнього вигляду всіх поляків, а також зелених дітей, знайдених у лісі. Вразив шотландця зимовий одяг – довгі шуби з вовчого хутра – й те, що місцеві мешканці не страждали так від холоду, як він сам. Але найбільше здивування викликало вкрай розповсюджене серед бідних мешканців села й передмістя захворювання шкіри голови, яке називали ковтуном (науковий термін *placa polonica*): «це дивне утворення зі скрученого, збитого волосся в різних формах, то посторонків, то волосяного клубка, то ніби коси, схожої на хвіст бобра. Уважали, що цей ковтун має добру чи злу силу, так що його власники краще б померли, ніж його позбулися»¹ [9, с. 13]. Найдивнішою тут була кількість хворих (наповнення відповідного елемента слоту) й ставлення народу до захворювання.

Усіх без винятку героїв здивував зовнішній вигляд привезених мисливцями з полювання дітей. Їхня шкіра «мала дивний <...> відтінок, чи

то молодого горошку, чи то італійської оливки. Волосся ж, що, збите ковтуном, звисало на їхні обличчя, було світле, але наче вкрите зеленим нальотом, як замшіле каміння» [9, с. 20]. «Шкіра, якщо придивитися, мала темно-зелені маленькі крапки» [9, с. 29]. Колір шкіри дітей видався незвичним, оскільки в картині світу європейця прототиповим кольором шкіри є білий, усе інше підсвідомо сприймається як відхилення від норми. Лікаря здивував також малий зріст, худоба дітей і грубо ткане, подерте, вимазане болотом полотно замість одягу [9, с. 19]. Аналіз стану людини, якісні характеристики зовнішності входять до професійного світогляду лікарів, непрофесіонали помічають лише крайні прояви. Голос дівчинки був низьким, схожим на чоловічий [9, с. 37], що теж здивувало всіх мешканців хутору. Ще одним елементом слоту є дивний характер особи: шестирічна дівчинка була занадто смілива, самовпевнена, як доросла, готова захищати чотирирічного братика [9, с. 30–31].

У межах однієї картини світу дивною може видатися людина будь-якого віку, статі, професії, але найчастіше це суб'єкт у зміненому психічному стані. У російській ментальності диваком є людина, що діє під владою сильних емоцій (закоханий), під впливом стресової ситуації чи алкоголю [10, с. 255], а також геній, дурень, багач [5, с. 6]. Подібні суб'єкти фрейму, за винятком багатців, притаманні й українській картині світу.

У визначенні лексеми *дивацтво* на перший план виступає сема «поведінка». Це незвичність у вчинках, поглядах, що викликає непорозуміння [11]; дивні дії, вчинки [12, с. 270]. Отже, основним слотом відповідного фрейму, вербалізованого лексемою, теж буде *дія*. Універсальною частиною є тільки незвичність, нетиповість дій, поведінки суб'єкта, а ситуативне наповнення відзначається широкою варіативністю. Дивним у поведінці всіх поляків шотландець вважав влаштування святкових ярмарків узимку на замерзлих річках [9, с. 11]. Поведінка ж зелених дітей дивувала всіх: вони кусалися та билися ногами [9, с. 19], але, коли дівчинка побачила хвору ногу короля, вона підбігла «й почала розтирати палець своїм збитим у ковтун волоссям» [9, с. 22]; король стверджував, що після цього біль зменшився, причину ж ніхто логічно пояснити не міг, лікар не вірив у балачки народу про містичну силу ковтунів. Діти «іли руками, м'яса знати не хотіли й плювалися ним. Не знали також ложок і мисок із водою. Налякані, падали на землю та, рачкуючи, намагались кусатися» [9, с. 28]. Цю, подібну до звірячої, поведінку пояснювали проживанням дітей у лісі, відсутністю виховання. Але більше дивувало інше: «як тільки засвітило сонце, знімали з себе одяг і виставляли тіло на сонячне тепло» [9, с. 28],

¹ Тут і далі переклад з польської автора статті І.І. Рогальської-Якубової.

оповідач із помічником Ричивольським причину побачили в тому, що в дітях було щось рослинне, «кожна рослина потребує сонячного світла, яким харчується через шкіру» [9, с. 29].

Дивною людям видається поведінка, яку вони не можуть витлумачити собі логічно, отже, слот *причина* тісно пов'язаний із діями й вчинками. Незнання мотивів вчинку перешкоджає розумінню того, що відбувається, та, можливо, є причиною того, що він зараховується до групи нерозумних або дивних [10, с. 254]. Усіх героїв здивувало, що дівчинка заговорила лише через майже три місяці й пояснила своє мовчання тим, що її ніхто ні про що не питав [9, с. 36], у нашій картині світу не заведено чекати на питання, тому поведінка дитини викликала подив. Найбільше шокувало мешканців зникнення тіла померлого хлопчика, лише згодом усі дізналися, що рештки були розміщені дівчинкою високо на дереві, бо лісові люди вважають себе фруктами та їхні тіла мають з'їдати птахи й звірі [9, с. 41, 43]. Хоча мотив поведінки дівчинка пояснила звичаями, ніхто цього зрозуміти не зміг, занадто значною виявилася різниця між світоглядом.

Мотиви дивної поведінки можуть відрізнятись в картинах світу різних народів. Наприклад, у росіян – це прагнення здивувати, вразити, виділитися, справити враження, позбутися нудьги. В англійській ментальності дивак не прагне бути в центрі уваги, це людина, яка отримує задоволення від того, чим займається, не думаючи про те, яке враження це справить на оточення, та про те, як його вчинки будуть оцінені згодом [8, с. 4–5]. Українці теж, вчиняючи щось дивне, не намагаються виділитися, а лише роблять, що вважають за доцільне.

Дорослі мешканці хутору були вкрай здивовані розповідями зеленої дівчинки про її народ, що живе в лісі на деревах, спить у дуплах, виставляє голе тіло світлу, яким харчується, не має потреби працювати, нікому не підкоряється, питання розв'язує на спільній раді, не карає за непослух [9, с. 38], «вони взагалі зими не знають, бо з першими холодами забираються в найбільше дупло й там, тулячись один до одного, засинають. Поволі їх вкриває густе хутро, що береже від холоду, а вхід заростає великими грибами, так що вони стають невидимими» [9, с. 40], вони розуміються з тваринами, дружать і розмовляють із ними, тому ніколи не їдять м'яса [9, с. 40]. Світогляд дорослої людини будується на досвіді, прагне логічних пояснень, підтверджень, щоб повірити. Тому розповіді дівчинки були сприйняті як кумедні казки. Їй повірили лише діти й неупереджена, не задерев'яніла у своїх переконаннях молодь; і всі вони однієї ночі втекли до лісу. Поселення втратило 34 молоді особи, все своє майбутнє; за горем ніхто не міг зро-

зуміти мотиву такої дії. «Дивацтво усвідомлюється як вчинок людини, чий мотиви приховані від спостерігача, можливо, тому такий вчинок викликає загальне здивування, насторожує своєю незвичністю, іноді лякає» [5, с. 4]. А сторонньому споглядачеві причина зрозуміла – прагнення щасливого життя, і це прагнення не дивне ні для кого, незрозумілим залишився тільки шлях реалізації.

Слот *результат* містить інформацію про необхідність змусити дивака поводитися як усі, мати звичний зовнішній вигляд. Зелених дітей силоміць вмили, вдягнули в національний одяг, але обстригти волосся діти не дали, бо гарчали й не підпускали людину з ножицями [9, с. 30]. Покарання за дивну поведінку вони також не отримали, як заведено в російській картині світу, де дивака чекають як мінімум неприємності, а може й кара [10, с. 257].

Слот *інструмент* не є ключовим у досліджуваному фреймі, але може заповнюватися інформацією в конкретній ситуації. Наприклад, дивним інструментом лікування хворого пальця короля та зламаної ноги головного героя є ковтун зеленої дівчинки, яким вона розтирала хворе місце, й біль зменшувався [9, с. 22, 27]. *Об'єктами* дивних вчинків зелених дітей ставали мешканці хутору й король зі свитою, що змушений був провести там кілька днів через хворобу. З усіх дивних вчинків лише один був спрямований на завдання комусь шкоди: хлопчик сильно вкусив Девіссона за палець, коли той просто хотів погладити малого по голові, як це роблять скрізь [9, с. 22]. Не дивно, що слухачами розповідей дівчинки про її край були хуторяни, незвичним здається те, що слухала її вся дівчора й молодь, довіряючи повністю, сприймаючи оповідання як життєві настанови, керівництво до дії. Молодь нагадувала об'єкт навчання своєї вчительки.

Оцінка стороннього спостерігача міститься в одному з основних слотів досліджуваного фрейму. Поняття «дивацтво» характеризується амбівалентною оцінністю, це, ймовірно, пояснюється тим, що дивацтвом може бути будь-який вчинок, який виходить за межі звичної норми й в залежності від ситуації може отримувати як позитивну, так і негативну оцінку, викликає різні реакції: від подиву до засудження [5, с. 6]. Як правило, нетипова поведінка викликає здивування, але в російській та українській ментальності воно поєднується зі страхом, і дія заслуговує на осуд, тоді як англійці вважають дивацтва просто кумедними [8, с. 3]. Що стосується оцінки оповідачем поведінки зелених дітей, то, поки він міг собі більш-менш задовільно пояснити все, вигляд і вчинки викликали тільки подив, а виснаженість та одяг – ще й жаль. Але, коли зникнення вночі мертвого тіла хлопчика пояснити ніхто не міг, приєднався

містичний жах через припущення про зв'язок лісової дитини з дияволом, тим більше, що помер хлопчик невдовзі після хрещення. Вкрай налякані були хуторяни також несподіваним зникненням усієї молоді. Отже, бачимо, що в картинах світу слов'янських народів дивацтво часто пов'язується зі страхом перед незрозумілим, тоді як в англійців цього немає.

Час рідко актуалізується у фреймі *дивацтво*. Для наратора незвичним видався саме такий період в історії держави, коли необхідно вести війну одночасно на чотирьох фронтах. Що стосується місця, то тут дивним здавалося все: розташування держави так далеко від Парижа (який у картині світу героя був центром всесвіту), локалізація міст і селищ у лісі, розташування хутору на болоті, щоб завойовники не дісталися. Для інших героїв-поляків усе це було звичним. Подив викликало лише те, що лісовий народ живе в дуплах дерев, адже це прототипове мешкання для птахів, а не для людей, і місце поховання померлих у загальнослов'янській картині світу має бути під землею, а не на дереві.

Якщо аналізувати структуру фрейму *дивацтво* з позицій світогляду зелених дітей, то для них незвичним і жакливим здавався світ Польщі того часу: війна, спалені села, запах трупів, напади москалів і татар [9, с. 39]. Отже, слоти фрейму заповнюються різною інформацією залежно від національної картини світу, світогляду реципієнта, належності до однієї чи різних культур.

Висновки й перспективи подальших розробок. Дослідження структури й наповнення фреймів перцептивних ситуацій дозволяє моделювати фрагменти мовних картин світу різних народів. Зіставлення інформації кількох лінгвоментальностей дає змогу підтвердити чи спростувати гіпотезу про тотожність вузлів верхніх слотів фрейму й з'ясувати діапазон розбіжностей у заповненні терміналів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грудева Е.А., Кизилова Н.И. Лексический фрейм как тип лексического концепта (на примере фрейма «вооруженное столкновение»). *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2017. № 6 (72). Ч. 3. С. 95–98.
2. Минский М. Фреймы для представления знаний. Москва : Энергия, 1979. 152 с.
3. Шнякина Н.Ю. Опыт моделирования событийного концепта (на материале вербализованной ситуации ольфакторной перцепции). Москва : Флинта : Наука, 2017. 184 с.
4. Шнякина Н.Ю. Фреймовый анализ в сфере изучения ситуативного знания (на материале немецкого языка). *Вестник Челябинского государственного университета. Филол. науки*. 2019. № 6 (428). Вып. 117. С. 210–218.
5. Бушуева Л.А. Реализация инвариантной модели фрейма поступка (на примере фрейма «чужачество»). *Вестник Волжского университета имени В.Н. Татищева*. 2017. № 2. Т.1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/realizatsiya-invariantnoy-modeli-freyma-postupka-na-primere-freyma-chudachestvo/viewer>.
6. Гусельникова О.В. Терминологический аппарат структуры фрейма. *Вестник Челябинского государственного педагогического университета. Филология и искусствоведение*. 2010. № 9. С. 137–149.
7. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва : Слово, 2000. 624 с.
8. Бушуева Л.А. Сохранение национальной идентичности и проблема перевода имен поступков. *Филология и культура. Philology and culture*. 2018. № 1 (51). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sohranenie-natsionalnoy-identichnosti-i-problema-perevoda-imen-postupkov>.
9. Tokarczuk O. *Opowiadania bizarne*. Kraków : Wydawnictwo literackie, 2019. 256 s.
10. Бушуева Л.А. Модель ситуации «странный поступок» (на материале русского языка). *Изв. Сарат. ун-та. Нов. сер. Сер. Филология. Журналистика*. 2017. Т. 17. Вып. 3. С. 253–257.
11. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. Москва : А ТЕМП, 2004. 940 с.
12. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наукова думка, 1971. Т. 2. 550 с.

REFERENCES

1. Grudeva, E.A., Kizilova, N.I. (2017) Lexical frame as a type of lexical concept (on the example of the “armed collision” frame) [Leksicheskiy freym kak tip leksicheskogo kontseptu (na primere freyma “vooruzhennoye stolknoveniye”)]. *Filologicheskiye nauki. Voprosy teorii i praktiki*. Tambov: Gramota, № 6 (72), Part 3, P. 95–98.
2. Minsky, M. (1979) Frames for knowledge representation [Freymy dlya predstavleniya znaniy]. Moscow, 152 p.
3. Shnyakina, N.Yu. (2017) Experience in modeling the event concept (based on the verbalized situation of olfactory perception) [Opyt modelirovaniya sobytiynogo kontseptu (na materiale verbalizovannoy situatsii ol'faktornoy pertseptsii)]. Moscow, 184 p.
4. Shnyakina, N.Yu. (2019) Frame analysis in the study of situational knowledge (based on the material of the German language) [Freymovyy analiz v sfere izucheniya situativnogo znaniya (na materiale nemetskogo yazyka)]. *Vestnik Chelyabinskogo*

- gosudarstvennogo universiteta. № 6 (428). Filologicheskiye nauki, Issue 117, P. 210–218.
5. Bushueva, L.A. (2017) Implementation of the invariant model of the frame of the action (on the example of the frame “eccentricity”) [Realizatsiya invariantnoy modeli freyma postupka (na primere freyma “chudachestvo”)]. Vestnik Volzhskogo universiteta imeni V.N.Tatishcheva, № 2, Vol. 1.
 6. Guselnikova, O.V. (2010) The terminological apparatus of the frame structure [Terminologicheskyy apparat struktury freyma]. Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta. Filologiya i iskusstvovedeniye, № 9, P. 137–149.
 7. Ter-Minasova, S.G. (2000) Language and intercultural communication [Yazyk i mezhkul'turnaya kommunikatsiya]. Moscow, 624 p.
 8. Bushueva, L.A. (2018) Preservation of national identity and the problem of translation of the names of actions [Sokhraneniye natsional'noy identichnosti i problema perevoda imen postupkov]. Filologiya i kul'tura. Philology and culture, № 1 (51).
 9. Tokarczuk, O. (2019) Bizarre stories. Krarow, 256 p.
 10. Bushueva, L.A. (2017) Model of the situation “strange act” (on the material of the Russian language) [Model' situatsii “strannyy postupok” (na materiale russkogo yazyka)]. Izv. Sarat. un-ta. Nov. ser. Ser. Filologiya. Zhurnalistika, vol. 17, No. 3, P. 253–257.
 11. Ozhegov, S.I., Shvedova, N.Yu. (2004) Explanatory dictionary of the Russian language [Tolkovyy slovar' russkogo yazyka]. Moscow, 940 p.
 12. Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes (1971) [Slovnyk ukrayins'koyi movy: v 11 t.]. Kyiv, Vol. 2. 550 p.